

**Onderzoek naar het leefklimaat van jongeren, binnen traditionele en alternatieve leef-
en behandelgroepen van de residentiële jeugdhulp**

Marlissa de Jonge

S5387469

Master Orthopedagogiek, Faculteit Gedrags- en Maatschappijwetenschappen,
Rijksuniversiteit Groningen

Namen begeleiders: dr. W.J. Post en Y.G. Riemersma, MSc

Naam tweede beoordelaar: dr. N. Frans

21 augustus 2023

Aantal woorden: 8653

Abstract

Background: For some time, there has been criticism of the living environment within traditional living and treatment groups, and it has been indicated that youths in residential youth care are not doing well. This poses a serious threat to the development of the youths who stay in traditional living and treatment groups. Consequently, from the perspective of social developments, alternative forms of living are being examined. This study will compare, the current living environment in two forms of housing: traditional and alternative. Accordingly, the following research question is established: *To what extent does the residential form affect the change in the living environment of youths in residential youth care, during the first six months after placement?*

Method: The living environment at the included residential facilities was measured using two dimensions: the family scale and the society scale. For this purpose, the Best Interest of the Child Self-Report (BIC-S) questionnaire was distributed online, using Qualtrics, to 36 participants. The quantitative data was analyzed using independent t-tests and single and multiple linear regression analyses.

Results: The results of the survey on both dimensions: the family scale and the society scale showed that youths rated the living environment of alternative living arrangements more positively than that of traditional living and treatment groups. Youths who experienced multiple placements also rated the living climate of alternative living arrangements more positively on the society scale.

Discussion and conclusion: This study suggests that youth experience changes to the living environment within different residential settings according to both the family and society scales. Recommendations focus on follow-up research on validating use of the BIC-S in other living arrangements than the family environment and increasing its generalizability. The recommendations for practice focus on stimulating alternative living arrangements, thereby allowing for traditional living and treatment groups to be phased out. In addition, there should be investment in quality improvement and professionalization within the alternative living arrangements.

Samenvatting

Achtergrond: Al geruime tijd is er kritiek op het leefklimaat in de traditionele leef- en behandelgroepen en wordt aangegeven dat het niet goed gaat met de jeugdigen die verblijven in deze vorm van jeugdhulp. Dit vormt een serieuze bedreiging voor de ontwikkeling van de jeugdigen die er verblijven. Om deze reden wordt vanuit het perspectief van maatschappelijke ontwikkelingen gekeken naar alternatieve woonvormen. In dit onderzoek wordt het huidige leefklimaat in twee woonvormen vergeleken. Op basis van deze opzet is de volgende onderzoeksvraag opgesteld: *In hoeverre heeft de woonvorm invloed op de verandering in het leefklimaat van de jeugdigen binnen de residentiële jeugdhulp, in de eerste zes maanden na plaatsing?*

Methode: Het leefklimaat op de geïncorporeerde woonvoorzieningen is gemeten aan de hand van twee verschillende dimensies, leefklimaat: familieschaal en samenlevingsschaal. Hiervoor is de vragenlijst Best Interest of the Child Self-report (BIC-S) online verspreid onder 36 participanten met behulp van Qualtrics. De gegevens zijn geanalyseerd met onafhankelijke t-toetsen en aan de hand van enkelvoudige en meervoudige lineaire regressieanalyses.

Resultaten: Uit de resultaten van het onderzoek naar de beide dimensies van het leefklimaat: familieschaal en samenlevingsschaal blijkt dat de alternatieve woonvorm als positiever wordt beoordeeld door de jeugdigen dan de traditionele leef- en behandelgroepen. Ook blijkt dat de jeugdigen die meerdere plaatsingen hebben meegemaakt, het leefklimaat op de samenlevingsschaal als positiever beoordelen.

Discussie en conclusie: Dit onderzoek suggereert dat de jeugdigen de verandering in het leefklimaat op zowel de leefklimaat: familieschaal als de samenlevingsschaal verschillend ervaren in de verschillende woonvormen. De aanbevelingen zijn gericht op vervolgonderzoek naar het valideren van het gebruik van de BIC-S in andere opvoedingsomgevingen dan de gezinsomgeving en het vergroten van de generaliseerbaarheid. De aanbevelingen voor de praktijk richten zich op het stimuleren van alternatieve woonvormen, zodat de traditionele leef- en behandelgroepen kunnen worden afgebouwd. Daarnaast dient geïnvesteerd te worden in een kwaliteitsverbetering van en professionalisering binnen de alternatieve woonvormen.

Inhoudsopgave

Abstract.....	2
Samenvatting.....	3
Inleiding en theoretische verkenning.....	5
Methode	9
Design	9
Steekproefpopulatie	9
Instrument en variabelen.....	10
Analyse.....	12
Resultaten.....	14
Beschrijvende statistiek.....	14
Bivariate analyses	15
<i>Leefklimaat: familieschaal</i>	15
<i>Leefklimaat: samenlevingsschaal</i>	18
Assumpties.....	21
<i>Assumpties model 1 leefklimaat: de familieschaal</i>	21
<i>Assumpties model 2 leefklimaat: de samenlevingsschaal</i>	23
Discussie en conclusie	24
Belangrijkste bevindingen en de vergelijking met de literatuur	24
Sterke kanten en beperkingen	27
Aanbevelingen	29
Conclusie.....	30
Literatuurlijst.....	30

Inleiding en theoretische verkenning

Al geruime tijd wordt aangegeven dat het niet goed gaat met de jeugdigen in de jeugdhulp die verblijven in de traditionele leef- en behandelgroepen. Zo is er kritiek op het leefklimaat en een toenemende maatschappelijke aandacht voor het afbouwen van de gesloten residentiële jeugdhulp. De oorzaken zijn onder andere een hoge werkdruk, financiële en personele tekorten, het niet kunnen bieden van de zorg die de jeugdigen verdienen en de kostbaarheid van de traditionele residentiële jeugdhulp (Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd, 2021; Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd et al., 2022; Sociaal-Economische Raad, 2021). In 2021 ontvingen 458.465 jeugdigen tot achttien jaar jeugdhulp, waarvan 43.770 jeugdhulp met verblijf. Deze aantallen zijn gebaseerd op de voorlopige cijfers van het CBS en zijn in 2022 nagenoeg gelijk gebleven (CBS, 2023).

De jeugdhulp met verblijf is hulp voor kinderen of jongeren die om uiteenlopende redenen tijdelijk of langdurig op vrijwillige of gedwongen basis, dag en nacht buiten hun eigen omgeving verblijven op leef- en behandelgroepen (De Lange et al., 2017). De voornaamste redenen om een jeugdige uit huis te plaatsen zijn een verstoring in de balans tussen de ontwikkelingsbehoeften van de jeugdige, de opvoedingscapaciteiten van de ouder of verzorger en gezins- en omgevingsfactoren (Knorth & Harder, 2022). Een uithuisplaatsing wordt beschouwd als een middel om de veiligheid te herstellen, het welzijn van de jeugdige te bevorderen en diens ontwikkeling voort te zetten (Bartelink et al., 2023). Het uithuisplaatsen van een jeugdige is een ingrijpende (traumatische) gebeurtenis, waarbij de betrokken instanties dienen te zorgen voor een tijdelijk kleinschalig, gezinsgericht en perspectief-biedend alternatief, in het belang van de jeugdige (Knorth & Harder, 2022). Hierbij wordt in eerste instantie gezocht naar een plek bij familieleden of een pleeggezin. Wanneer de jeugdige hier niet (langer) terecht kan, wordt als laatste alternatief een passende plek gezocht in de residentiële jeugdhulp (Bastiaanssen et al., 2012; Frensch & Cameron, 2002; Griffith et al., 2009; United Nations, 1989). Daarvoor wordt gebruikgemaakt van verschillende woonvormen, zoals een traditionele leef- en behandelgroep, een gezinshuis, kleinschalige voorzieningen en overige verblijven van jeugdhulpaanbieders (CBS, 2023).

Het leefklimaat wordt gedefinieerd als “de kwaliteit van de sociale en fysieke omgeving” (Stams et al., 2017). Voor een positief leefklimaat staat het in voldoende mate invullen van de noodzakelijke voorwaarden voor de fysieke en mentale gezondheid, het welzijn, de sociale contacten, de persoonlijke groei en de autonomie van de jeugdigen centraal (Nijhof et al., 2020; Stams et al., 2017). Een negatief leefklimaat kan de ontwikkeling en het welzijn van de jeugdigen namelijk nadelig beïnvloeden en wordt

zichtbaar als de jeugdigen stress, angst, wantrouwen en een verminderde empathie ervaren (Leipoldt et al., 2022; Strijbosch et al., 2014). Het leefklimaat op een leef- en behandelgroep kan worden gemonitord met de Best Interests of the Child Self-report (BIC-S) (Zijlstra et al., 2023). Deze zelfrapportagevragenlijst is verdeeld over twee dimensies van het namelijk het leefklimaat: familieschaal en samenlevingsschaal. De BIC-S kijkt naar veertien voorwaarden voor een optimale ontwikkeling in een opvoedingsomgeving. Een veilige omgeving, stabiliteit in de levensomstandigheden van de jeugdige en continuïteit in de opvoeding en verzorging worden beschouwd als basisvoorwaarden (Heiner et al., 1989; Zijlstra, 2012). Bij de afwezigheid van deze basisvoorwaarden vormt zich een serieuze bedreiging voor de ontwikkeling van de jeugdige. Op de lange termijn kan dit een onherroepelijke ontwikkelingschade veroorzaken (Zijlstra, 2012).

De traditionele residentiële jeugdhulp richt zich voornamelijk op het kortdurende verblijf van de jeugdigen, waarbij een zo gewoon mogelijk leven wordt opgebouwd, om de stap naar het wonen buiten een residentiële woonvoorziening zo prettig mogelijk te maken (De Lange et al., 2017; United Nations, 1989). Vanwege de knelpunten in de jeugdhulp kan de traditionele residentiële jeugdhulp niet altijd voldoen aan de vanzelfsprekende basisvoorwaarden, wat een invloed heeft op de jeugdigen die daar verblijven. De inspectie Gezondheidszorg en Jeugd (2021) toont aan dat deze jeugdigen geen (tijdige) passende zorg ontvangen. Dat uit zich in een gemiddeld langer dan gebruikelijk verblijf in deze woonvorm of in een terugkeer na terugplaatsing. Daarnaast verblijven de jeugdigen vaak op een grootschalig terrein met een groot team van jeugdzorgmedewerkers en specialisten om zich heen. De leef- en behandelgroep bestaat doorgaans uit acht tot twaalf jeugdigen (Knorth & Harder, 2022). Deze redenen maken dat deze zorg niet als duurzaam, maar als kostbaar wordt gezien (Harder, 2018; Leipoldt, 2021).

De problematiek van een gedeelte van de jeugdigen in de traditionele leef- en behandelgroepen wordt als complex ervaren. Deze complexiteit kan zowel voortkomen uit een externaliserende als uit een internaliserende problematiek, bestaande uit sociale, emotionele, cognitieve, psychiatrische en gedragsproblemen (Bastiaanssen et al., 2012; De Lange et al., 2017; Eltink et al., 2018; Griffith et al., 2009). Daarnaast kunnen de jeugdigen getraumatiseerd zijn en hebben ze veelal te maken gehad met overplaatsingen vanwege hun complexe problematiek (Leloux-Opmeer et al., 2016; Nijhof et al., 2020). Dit zorgt ervoor dat de jeugdigen geen stabiliteit in hun levensomstandigheden en geen continuïteit in hun opvoeding en verzorging ervaren. Bij elke overplaatsing krijgen de jeugdigen te maken met

een nieuwe omgeving en andere pedagogische medewerkers, wat leidt tot een gebrek aan veiligheid en toekomstperspectief (Zijlstra, 2012).

Bij de alternatieve woonvormen lijken deze knelpunten minder aan de orde te zijn. Deze woonvormen, bestaande uit gezinshuizen en kleinschalige voorzieningen, zijn gericht op het creëren van een toekomstperspectief en een meer relatie- en ontwikkelingsgericht klimaat. Ze kunnen daardoor een langdurig verblijf, veiligheid, stabiliteit en continuïteit bieden (Nijhof et al., 2020; Visscher et al., 2022). Daarnaast zijn deze woonvormen in de basis kleiner van omvang en bestaan ze uit een minder groot team van vaste medewerkers ten opzichte van de traditionele leef- en behandelgroepen. Dit maakt dat zij een beter relatie- en ontwikkelingsgericht klimaat kunnen bieden (Bastiaanssen et al., 2019; Nijhof et al., 2020). Door de kleinere leef- en behandelgroepen kunnen de betrokken pedagogische medewerkers een hechtere vertrouwensband opbouwen met de jeugdigen en hun ouders of verzorgers (Knorth & Harder, 2022; Van Schie et al., 2020). Op deze wijze kunnen de pedagogische medewerkers beter aansluiten bij de ernstige problematieken die kenmerkend zijn voor deze jeugdigen. De focus ligt hierbij op een zo gewoon mogelijk leven opbouwen, gericht op een sensitieve opvoeding, herstel, het leren adequaat te functioneren in de samenleving en het ondersteunen van de ouders of verzorgers (De Lange et al., 2017; Nijhof et al., 2020; Stams et al., 2017; United Nations, 1989; Visscher et al., 2022).

Uit onderzoek komen aanwijzingen naar voren dat jeugdigen over het algemeen een positiever leefklimaat ervaren in een alternatieve woonvoorziening dan in de traditionele leef- en behandelgroepen (Leipoldt et al., 2019; Van Schie et al., 2020). Dit zou voortkomen uit de veiligheid, stabiliteit en continuïteit die deze alternatieve woonvoorzieningen bieden en uit het feit dat een toekomstperspectief creëren. Ook in de omringde landen wordt onderzoek gedaan naar dit fenomeen. Zo levert het onderzoek van Leipoldt en collega's (2022) in Noorwegen geen bewijs dat jeugdigen het leefklimaat als positiever ervaren in de kleinschaligere familiegerichte woonvormen. Een positievere ervaring van het leefklimaat lijkt in hun studie mede af te hangen van factoren zoals de veiligheid en de werkmethode op de leef- en behandelgroepen (Leipoldt et al., 2022).

Wanneer gekeken wordt naar de invloed van het geslacht en het al dan niet hebben meegemaakt van eerdere plaatsingen op de relatie tussen de woonvorm en de verandering in het leefklimaat, worden op basis van de literatuur enkele punten benoemd. Uit het onderzoek van Sonderman en collega's (2020) blijkt dat vrouwen een andere perceptie op het leefklimaat hebben dan mannen. Vrouwen lijken gevoeliger te zijn voor de sfeer en de veiligheid op de groep, waardoor mannen het leefklimaat over het algemeen als positiever

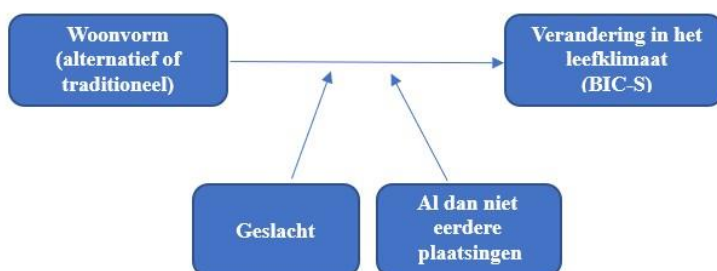
beoordelen dan vrouwen (Sonderman et al., 2014). Daarentegen blijkt uit een ander onderzoek van Sonderman en collega's (2020) dat vrouwen het leefklimaat als positiever beoordelen dan mannen. Verder komt naar voren dat de moderatie van zowel het geslacht als het al dan niet hebben meegemaakt van eerdere plaatsingen op de relatie tussen de woonvorm en de verandering in het leefklimaat niet wordt onderbouwd. Uit onderzoek komt bijgevolg geen eenduidig beeld naar voren over deze kwestie, waardoor het relevant is het geslacht en de aanwezigheid van eerdere plaatsingen mee te nemen in het huidige onderzoek.

Om het leefklimaat van de jeugdigen in de residentiële jeugdhulp te verbeteren, is het van belang hiernaar onderzoek te verrichten. Het huidige onderzoek is gericht op de uitbreiding van de bestaande literatuur. Het doel van dit onderzoek is om de invloed van de traditionele en alternatieve woonvormen op de verandering in het leefklimaat van de jeugdigen te vergelijken met behulp van de BIC-S. Op deze wijze wordt inzicht verkregen in het perspectief van de jeugdige op het huidige leefklimaat in de traditionele leef- en behandelgroepen en in de alternatieve woonvormen van de residentiële jeugdhulp. Hierbij is gekeken naar de verandering in het leefklimaat op de familie- en de samenlevingsschaal. De centrale vraag van dit onderzoek luidt dan ook als volgt: *In hoeverre heeft de woonvorm invloed op de verandering in het leefklimaat van de jeugdigen binnen de residentiële jeugdhulp, in de eerste zes maanden na plaatsing?* Daarnaast worden de volgende vraagstukken beantwoord:

1. *In hoeverre heeft het geslacht van de jeugdigen invloed op de relatie tussen de woonvorm en de verandering in het leefklimaat binnen de residentiële jeugdhulp?*
2. *In hoeverre heeft een al dan niet eerdere plaatsing van de jeugdigen invloed op de relatie tussen de woonvorm en de verandering in het leefklimaat binnen de residentiële jeugdhulp?*

Figuur 1

Conceptueel model moderatoren

Op basis van de literatuurstudie wordt verwacht dat de jeugdigen het leefklimaat in de alternatieve woonvorm als positiever ervaren dan in de traditionele woonvoorzieningen. Daarnaast wordt verwacht dat vrouwen het leefklimaat als positiever ervaren, wanneer is voldaan aan de werkzame elementen van een positief leefklimaat.

Methode

Design

In dit onderzoek is de relatie onderzocht tussen de verandering in het leefklimaat van de jeugdigen woonachtig in de traditionele leef- en behandelgroepen en de alternatieve woonvormen. Hierbij is onderzocht of het geslacht en het al dan niet meemaken van eerdere plaatsingen een modererende rol spelen in deze relatie door middel van een kwantitatief observationeel en vergelijkend onderzoeksdesign. Om dit in kaart te brengen, is gebruikgemaakt van bestaande data. Deze zijn verkregen uit het longitudinale onderzoek van Riemersma en collega's (z.d.). De data bestaan uit demografische gegevens en twee zelfrapportagevragenlijsten, afgenomen op twee verschillende meetmomenten, namelijk een voormeting (T0) bij aanvang van de hulp en een meting (T1) na zes maanden verblijf in de traditionele of alternatieve woonvormen van de residentiële jeugdhulp.

Steekproefpopulatie

In het onderzoek van Riemersma en collega's (z.d.) zijn zeven residentiële jeugdhulpvoorzieningen geïnccludeerd, waaronder twee gezinshuizen, vier kleinschalige voorzieningen en twee traditionele leef- en behandelgroepen. De twee gezinshuizen en de vier kleinschalige woonvoorzieningen zijn voor dit onderzoek samengevoegd tot de alternatieve woonvorm. In totaal hebben 36 participanten deelgenomen aan dit onderzoek, waarbij de participanten zich bevonden in verschillende leef- en behandelgroepen binnen de verschillende woonvormen. Dit maakt dat in dit onderzoek gebruik is gemaakt van een doelgerichte steekproef. Hierbij is in het onderzoek van Riemersma en collega's (z.d.) gestreefd naar een heterogene samenstelling op basis van geslacht, leeftijd, problematiek, sociaaleconomische klasse en etniciteit.

De karakteristieken van de steekproefpopulatie zijn weergegeven in Tabel 1. De steekproefpopulatie bestaat voor 27,8% uit participanten die woonachtig zijn in een traditionele leef- en behandelgroep en voor 72,2% uit jeugdigen die in een alternatieve woonvorm verblijven. Van de participanten is 47,2% een man en 52,8% een vrouw. Voor 27,8% van de jeugdigen is het hun eerste plaatsing, 69,4% heeft al meerdere plaatsingen

meegemaakt en er is sprake van één missing. De leeftijd van de participanten bij de start van het onderzoek ligt tussen de negen en twintig jaar oud ($M=14.50$, $SD=2.75$). De verdeling van de karakteristieke geslacht en al dan niet eerdere plaatsingen over de traditionele en alternatieve woonvorm, is weergegeven in Tabel 1. In dit onderzoek zijn alleen de participanten geïncludeerd die hebben meegewerkt aan een voormeting (T0) en een nameting na zes maanden (T1), waarbij de BIC-S is ingevuld.

Tabel 1*Karakteristieke steekproefpopulatie*

		Totale onderzoekspopulatie $N=36$ [100%]	Traditionele leef- en behandelgroepen $N=10$ [27,8%]	Alternatieve woonvormen $N=26$ [72,2%]
Geslacht	Man	17 [42,7%]	6 [60%]	11 [42,3%]
	Vrouw	19 [52,8%]	4 [40%]	15 [57,7%]
Al dan niet eerdere plaatsingen	Eerste plaatsing	10 [27,8%]	4 [40%]	6 [23,1%]
	Meerdere plaatsingen	25 [69,4%]	6 [60%]	19 [73,1%]
Missing al dan niet eerdere plaatsingen		1 [2,8%]		1 [3,8%]
Leeftijd		Min=9, Max=20, $M=14.50$, $SD=2.75$	Min= 9, Max=17, $M=11.70$, $SD=2.67$	Min= 13, Max=20, $M=15.57$, $SD=1.92$

Instrument en variabelen

Om de verandering in het leefklimaat van de jeugdigen binnen de verschillende woonvormen te meten, is in dit onderzoek gebruikgemaakt van de BIC-S van de Kinderombudsman (2018). Dit is een betrouwbare en valide bevonden zelfrapportagevragenlijst, waarmee jeugdigen hun mening kunnen geven over de huidige kwaliteit van hun leefklimaat (Zijlstra et al., 2023). De zelfrapportagevragenlijst bestaat oorspronkelijk uit veertien items die zijn verdeeld over twee dimensies, namelijk het leefklimaat: familieschaal (7) en samenlevingsschaal (7). Voor dit onderzoek zijn dertien items gebruikt om de verandering in het leefklimaat te meten, waarvan zeven items op de dimensie leefklimaat: familieschaal en zes items op de dimensie leefklimaat: samenlevingsschaal. Hierbij is de conditie ‘een veilige ruimere fysieke omgeving’ uitgesloten van de samenlevingsschaal, omdat deze volgens onderzoek van Zijlstra en collega’s (2023) niet voldoet aan de standaard ondergrens van de H-coëfficiënt. De participanten mochten per

dimensie één item missen bij het invullen van de BIC-S. Met de dertien items zijn de jeugdigen ondervraagd over dertien verschillende condities, waarbij de voorwaarden voor een normale ontwikkeling centraal staan (Heiner et al., 1989).

Uit het steekproefonafhankelijke onderzoek van Zijlstra en collega's (2023), waarin zij de validiteit van de BIC-S gemeten hebben op de kwaliteit van de opvoedingsomgeving van de kinderen, vanuit het perspectief van de kinderrechten, blijken de psychometrische eigenschappen voor de woonvorm, de leeftijd, het geslacht en het gebruik van jeugdhulp valide te zijn. Hierdoor is het mogelijk om deze eigenschappen binnen het leefklimaat: familieschaal en samenlevingsschaal te vergelijken.

In dit onderzoek heeft de dimensie het leefklimaat: familieschaal bij aanvang van de hulp betrekking op twee verschillende opvoedingsomgevingen, namelijk die van het gezin en die van de betrokken pedagogische medewerkers. Voor de meting bij aanvang van de hulp (T0) is gebruikgemaakt van de opvoedingsomgeving waarin de jeugdige zich bevond. Dit waren bijvoorbeeld de ouders of verzorgers, een pleeggezin of een andere leef- en behandelgroep. Bij de meting (T1) na zes maanden verblijf zijn de betrokken pedagogische medewerkers beschouwd als de opvoedingsomgeving binnen het leefklimaat: familieschaal.

De condities op het leefklimaat: familieschaal werden met behulp van een likertschaal beantwoord met 'goed' (3), 'voldoende' (2), 'matig' (1) en 'onvoldoende' (0). Om het leefklimaat: familieschaal te meten, is per participant een totaalscore berekend voor zowel de meting bij aanvang van de hulp als na zes maanden verblijf. Vervolgens is een verschilscore per participant berekend, omdat in dit onderzoek wordt gesproken over de verandering in het leefklimaat die de jeugdigen ervaren, waardoor deze scores met elkaar vergeleken konden worden (Van Os et al., 2022; Zijlstra et al., 2023). Hierbij is de totaalscore van de meting bij aanvang van de hulp (T0) afgetrokken van de totaalscore van de meting na zes maanden verblijf (T1). Bij een toename in de verschilscore, stijgt de tevredenheid positief van de jeugdige in de verandering in het leefklimaat: familieschaal. Daarnaast werden de dummyvariabelen woonvorm (traditionele leef- en behandelgroep (0) en alternatieve woonvorm (1)), geslacht (man (0) of vrouw (1)) en al dan niet eerdere plaatsingen (één (0) of meerdere plaatsingen (1)) geanalyseerd in relatie tot de verandering in het leefklimaat: familieschaal.

De condities op de samenlevingsschaal konden eveneens worden beantwoord met behulp van een likertschaal met als antwoordmogelijkheden 'goed' (3), 'voldoende' (2), 'matig' (1) en 'onvoldoende' (0). Hierbij zijn op dezelfde manier als bij het leefklimaat: familieschaal, de totaalscores en een verschilscore berekend per participant. Bij het

leefklimaat op de samenlevingsschaal geldt dat bij een toename in de verschillscore, de tevredenheid en dus de positiviteit over de verandering in het leefklimaat van de jeugdige stijgt. Vervolgens zijn met behulp van dummyvariabelen de variabelen woonvorm (traditionele leef- en behandelgroep (0) en alternatieve woonvorm (1)), geslacht (man (0) of vrouw (1)) en al dan niet eerdere plaatsingen (één (0) of meerdere plaatsingen (1)) geanalyseerd in relatie tot de verandering in het leefklimaat op de samenlevingsschaal.

Procedure

Voor het onderzoek van Riemersma en collega's (z.d.) werden zeven verschillende residentiële instellingen benaderd. Bij een deelname aan het onderzoek is toestemming gevraagd aan de jeugdigen, ouders of verzorgers en pedagogische medewerkers. Hierbij is vermeld dat de deelname vrijwillig is en op ieder moment kan worden beëindigd. Pas bij een informed consent van de betrokkenen kan de jeugdige daadwerkelijk deelnemen aan het onderzoek. Bij een deelname aan het onderzoek zijn demografische gegevens verzameld over de participanten zoals geslacht (man/vrouw), leeftijd in jaren en al dan niet eerder meegemaakte plaatsingen (eerste of meerdere plaatsingen). Deze gegevens zijn bij aanvang van de huidige vorm van hulp verzameld door de pedagogische medewerkers bij wie de aanmelding is gedaan. Ieder half jaar zijn de participanten door Riemersma en collega's (z.d.) uitgenodigd om de BIC-S online op de computer in te vullen met behulp van Qualtrics. Voor het huidige onderzoek is gebruikgemaakt van de eerste twee metingen, namelijk bij aanvang van de huidige vorm van hulp en zes maanden na plaatsing. Het promotieonderzoek van Riemersma en collega's (z.d.) is in 2020 goedgekeurd door de ethische commissie.

Analyse

Allereerst is beschrijvende statistiek weergegeven over de huidige woonvorm van de participanten, hun geslacht, het al dan niet meemaken van eerdere plaatsingen en de gemiddelde leeftijd van de missende data en huidige dataset, aan de hand van de frequenties, de percentages, het gemiddelde en de bijbehorende standaarddeviatie. Daarnaast zijn de modelassumpties willekeurige onafhankelijke waarnemingen, normaliteit, homoscedasticiteit, multicollineariteit en invloedrijke uitbijters gecontroleerd. Hierbij werd de assumptie van normaliteit gecontroleerd aan de hand van een histogram. Vervolgens is met behulp van het spreidingsdiagram van de gestandaardiseerde residuen de assumptie van homoscedasticiteit gecontroleerd. Ook is de assumptie van multicollineariteit van de meervoudige regressieanalyses onderzocht aan de hand van de variantie-inflatiefactor (VIF), berekend door

SPSS. De VIF-waarde diende hierbij onder de vier te liggen om de assumptie van multicollineariteit niet te schenden. Als laatste is met behulp van boxplots en Cook's d gecontroleerd of er geen invloedrijke uitbijters aanwezig waren.

Met behulp van het programma SPSS Statistics 28 zijn verschillende bivariate analyses uitgevoerd. Door middel van een onafhankelijke t-toets is elke afzonderlijke onafhankelijke variabele (woonvorm, geslacht en al dan niet eerdere plaatsingen) getoetst op een significant verschil in de gemiddelden op de afhankelijke variabele, de verandering in het leefklimaat, voor wat betreft de twee verschillende dimensies (leefklimaat: familieschaal en samenlevingsschaal).

Daarnaast zijn aan de hand van vier modellen regressieanalyses uitgevoerd op de twee verschillende dimensies van het leefklimaat: familieschaal en samenlevingsschaal. In het eerste model werd voor beide dimensies met behulp van een enkelvoudige regressie geanalyseerd of sprake is van samenhang tussen de onafhankelijke variabele woonvorm en de afhankelijke variabele verandering in het leefklimaat. Vervolgens is in het tweede model voor elke dimensie met een meervoudige regressie geanalyseerd of sprake is van een samenhang tussen de onafhankelijke variabele woonvorm en de afhankelijke variabele verandering in het leefklimaat. Hierbij zijn ook het geslacht en het al dan niet meemaken van eerdere plaatsingen meegenomen als hoofdeffecten. In het derde en vierde model is de meervoudige regressie van het tweede model herhaald, waarbij ook de aangemaakte interactietermen zijn meegenomen. De interactieterm in het derde model bestond uit de onafhankelijke variabelen woonvorm en geslacht. In het vierde model bestond de interactieterm uit de onafhankelijke variabelen woonvorm en al dan niet eerdere plaatsingen. Aan de hand van de significantie van de hoofdeffecten en de interactietermen zijn twee modellen gekozen met de beste modelfit, één voor het leefklimaat: familieschaal en één voor de samenlevingsschaal. Een p-waarde kleiner dan .10 duidt op een significant verband.

Resultaten

Beschrijvende statistiek

Gedurende het onderzoek zijn zes participanten [16,7%] van het totaal aantal participanten ($N=36$) uitgevallen op de meting (T1) na zes maanden verblijf in de residentiële jeugdhulp, vanwege missende waarden in de zelfrapportagevragenlijst, bij zowel de dimensie van het leefklimaat: familieschaal als bij die van de samenlevingsschaal. De redenen voor uitval van deze zes participanten zijn voor de onderzoeker onbekend, enkele mogelijke redenen kunnen zijn een over- of terugplaatsing of het niet meer mee willen participeren aan het onderzoek. De karakteristieken van deze uitgevallen participanten van de totale steekproefpopulatie zijn weergegeven in Tabel 2. Er was enkel sprake van uitval in de alternatieve woonvorm, waarbij drie mannen en drie vrouwen uitvielen. Voor twee van deze participanten was het een eerste plaatsing en vier participanten hadden al meerdere plaatsingen meegemaakt. De gemiddelde leeftijd van de zes uitgevallen participanten is 17 jaar ($SD=1.75$).

Tabel 2

Karakteristieken uitgevallen participanten

	Totale uitgevallen participanten $N=6$ [16,7%]	Alternatieve woonvorm
Geslacht	Man	3 [17,6%]
	Vrouw	3 [15,8%]
Al dan niet eerdere plaatsingen	Eerste plaatsing	2 [20%]
	Meerdere plaatsingen	4 [16%]
Leeftijd	M=17 SD= 1.75	

De karakteristieken van de definitieve steekproefpopulatie van de traditionele en alternatieve woonvorm, geslacht en al dan niet eerdere plaatsingen zijn weergegeven in Tabel 3. Tien participanten [33,3%] zijn woonachtig in traditionele leef- en behandelgroepen en twintig participanten [66,7%] in een alternatieve woonvorm. Van het totaal zijn veertien participanten [47,6%] man en zestien [53,3%] vrouw. Daarnaast is het voor acht van de participanten [26,7%] de eerste plaatsing, hebben 21 participanten [70%] al meerdere plaatsingen meegemaakt en is er één missing [3,3%] op het al dan niet meemaken van een eerdere plaatsing. De gemiddelde leeftijd van de participanten is 14 jaar ($SD=2.73$).

Tabel 3*Karakteristieken definitieve steekproefpopulatie*

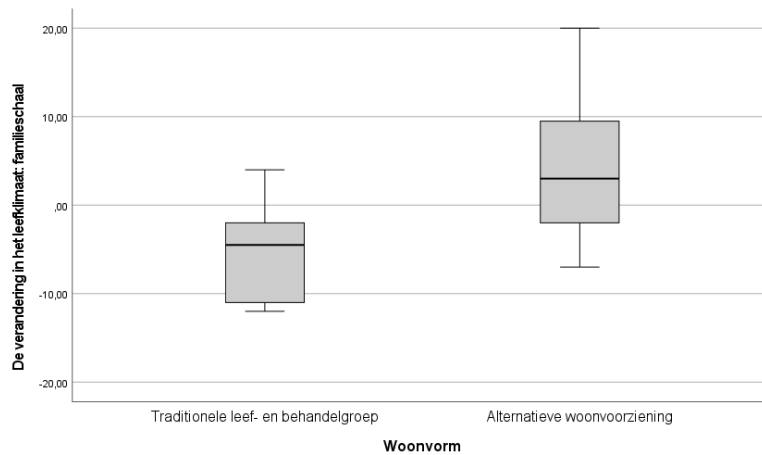
		Totale steekproefpopulatie N=30 [100%]	Traditionele leef- en behandelgroepen N=10 [33,3%]	Alternatieve woonvormen N=20 [66,7%]
Geslacht	Man	14 [47,6%]	6 [60%]	8 [40%]
	Vrouw	16 [53,3%]	4 [40%]	12 [60%]
Al dan niet eerdere plaatsingen	Eerste plaatsing	8 [26,7%]	4 [40%]	4 [20%]
	Meerdere plaatsingen	21 [70%]	6 [60%]	15 [75%]
Missing al dan niet eerdere plaatsingen		1 [3.3%]		1 [5%]
Leeftijd		Min= 9, Max=19, M=14.07, SD= 2.73	Min= 9, Max=17, M=11.70, SD= 2.67	Min= 13, Max= 19, M=15.25, SD= 1.89

Bivariate analyses***Leefklimaat: familieschaal***

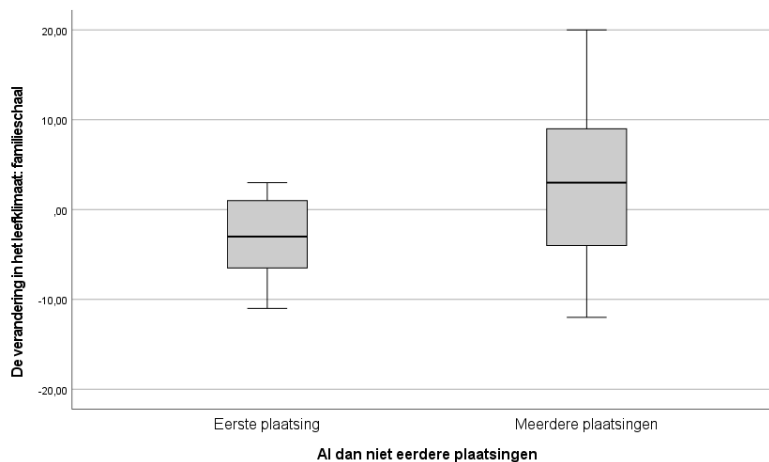
Met de onafhankelijke t-toetsen zijn de verschillen in de gemiddelde scores onderzocht. Deze toetsen laten een significant verschil in de groepsgemiddelden zien voor de verschillende woonvormen en al dan niet eerdere plaatsingen in relatie tot de verandering in het leefklimaat: familieschaal. Uit de eerste onafhankelijke t-toets blijkt dat de traditionele woonvorm ($M=-5.10$, $SD=5.49$) gemiddeld significant ($t(28)=-3.54$, $p=.001$) lager scoort dan de alternatieve woonvorm ($M=4.05$, $SD=7.18$), zie Figuur 2. Daarnaast toont de tweede onafhankelijke t-toets aan dat de jeugdigen die voor het eerst werden geplaatst ($M=-3.13$, $SD=4.82$) gemiddeld significant ($t(27)=-1.85$, $p=.076$) lager scoren dan de jeugdigen die meerdere plaatsingen hebben meegemaakt ($M=2.76$, $SD=8.45$), zie Figuur 3. Het groepsgemiddelde van de mannen wijkt daarentegen niet significant ($t(28)=-1.22$, $p=.235$) af van het groepsgemiddelde van de vrouwen.

Figuur 2

Boxplot van verandering in het leefklimaat: familieschaal voor de verschillende woonvormen

Figuur 3

Boxplot van verandering in het leefklimaat: familieschaal voor al dan niet eerdere plaatsingen

Om de beste modelfit te kiezen voor de verandering in het leefklimaat: familieschaal is gebruikgemaakt van vier regressieanalyse-modellen. In Tabel 4 worden de statistieken van de vier regressiemodellen weergegeven. Het eerste regressiemodel toetst de relatie tussen woonvorm en de verandering in het leefklimaat: familieschaal. Het tweede regressiemodel toetst de relatie tussen de hoofdeffecten woonvorm, geslacht en het al dan niet meemaken van eerdere plaatsingen en de verandering in het leefklimaat: familieschaal. De derde en vierde regressiemodellen toetsen naast de hoofdeffecten (woonvorm, geslacht en al dan niet eerdere plaatsingen) of de interactietermen de relatie tussen de woonvorm en de verandering in het leefklimaat: familieschaal beïnvloeden. In het derde model bestaat de interactieterm uit de

onafhankelijke variabelen woonvorm en geslacht. De interactieterm in het vierde model bestaat uit de onafhankelijke variabelen woonvorm en al dan niet eerdere plaatsingen.

De enkelvoudige lineaire regressie in het eerste model toont aan dat de woonvorm een significante ($b(se)=9.15 (2.59)$, $t(28)=3.54$, $p=.001$) voorspeller is van de verandering in het leefklimaat: familieschaal. Dit houdt in dat zodra een jeugdige in een alternatieve woonvorm verblijft, de voorspelde toename in de verandering in het leefklimaat: familieschaal 9.15 punten hoger is ten opzichte van een jeugdige woonachtig in de traditionele leef- en behandelgroepen (90% $BI= [4.75, 13.55]$).

Het tweede model laat zien dat de woonvorm ($b(se)=8.47(2.70)$, $t(28)=3.13$, $p=.004$) wederom een significante voorspeller is van de verandering in het leefklimaat: familieschaal (90% $BI= [3.85, 13.09]$). Verder lijken zowel de onderzochte hoofdeffecten geslacht ($b(se)=1.30 (2.54)$, $t(28)=.51$, $p=.614$) als het al dan niet hebben meegemaakt van eerdere plaatsingen ($b(se)=3.98 (2.81)$, $t(27)=1.42$, $p=.169$) geen significante voorspellers te zijn van de verandering in het leefklimaat: familieschaal.

Het derde model toont eveneens aan dat de woonvorm ($b(se)=11.50(3.65)$, $t(28)=3.15$, $p=.004$) een significante voorspeller is van de verandering in het leefklimaat: familieschaal (90% $BI= [5.25, 17.75]$). De onderzochte hoofdeffecten geslacht ($b(se)=5.50(4.26)$, $t(28)=1.29$, $p=.209$) en al dan niet eerdere plaatsingen ($b(se)=4.50(2.82)$, $t(27)=1.60$, $p=.123$) zijn niet significant bevonden. Verder lijkt de interactieterm geen significante effectmodifier te zijn in de relatie tussen de woonvorm en de verandering in het leefklimaat: familieschaal.

Voor het vierde model worden alle onderzochte hoofdeffecten (woonvorm ($b(se)=4.75(4.69)$, $t(28)=1.01$, $p=.321$), geslacht ($b(se)=.93(2.57)$, $t(28)=.36$, $p=.722$), al dan niet eerdere plaatsingen ($b(se)=.82(4.30)$, $t(27)=.191$, $p=.850$)) op de verandering in het leefklimaat: familieschaal niet significant bevonden. Ook lijkt de interactieterm ($b(se)=5.58(5.74)$, $t(27)=.97$, $p=.341$) in de relatie tussen de woonvorm en de verandering in het leefklimaat: familieschaal geen significante effectmodifier te zijn.

Het eerste model lijkt de beste modelfit te hebben om de verandering in het leefklimaat: familieschaal op basis van de verschillende woonvormen te voorspellen. Dit model voorspelt een significante verandering op het leefklimaat: familieschaal ($F(1,29)=12.50$, $p=.001$, $R^2=.309$) en verklaart 30,9% van de variantie. Dit betekent dat 30,9% van de variantie wordt verklaard door de variabele woonvorm.

Tabel 4*Regressiemodellen leefklimaat: familieschaal*

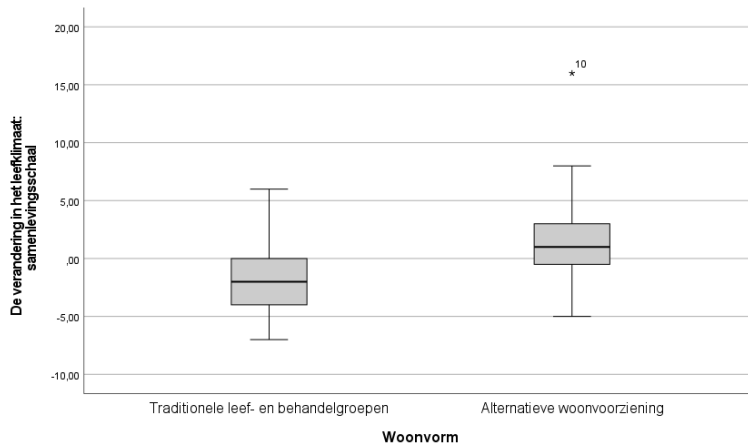
Variabelen	Model 1			Model 2			Model 3			Model 4		
	<i>b</i> (<i>se</i>)	90% <i>BI</i>	<i>p</i>	<i>b</i> (<i>se</i>)	90% <i>BI</i>	<i>p</i>	<i>b</i> (<i>se</i>)	90% <i>BI</i>	<i>p</i>	<i>b</i> (<i>se</i>)	90% <i>BI</i>	<i>p</i>
Intercept	-5.10 (2.12)	[-8.69, -1.51]	.023	-8.01 (2.86)	[- 12.90, -3.12]	.010	-10.00 (3.27)	[- 15.59, -4.41]	.005	-5.96 (3.56)	[- 12.05, .12]	.107
Woonvorm	9.15 (2.59)	[4.75, 13.55]	.001	8.47 (2.70)	[3.85, 13.09]	.004	11.50 (3.65)	[5.25, 17.75]	.004	4.75 (4.69)	[-3.27, 12.77]	.321
Geslacht				1.30 (2.54)	[-3.04, 5.63]	.614	5.50 (4.26)	[-1.79, 12.79]	.209	.93 (2.57)	[-3.47, 5.32]	.722
Aantal plaatsingen				3.98 (2.81)	[-.82, 8.78]	.169	4.50 (2.82)	[-.32, 9.32]	.123	.82 (4.30)	[-6.54, 8.18]	.850
Interactieterm woonvorm* geslacht							-6.50 (5.32)	[- 15.60, 2.60]	.234			
Interactieterm woonvorm* aantal plaatsingen										5.58 (5.74)	[-4.25, 15.40]	.341
R ² en adj. R ²	.309 en .284			.388 en .314			.424 en .328			.411 en .313		
F-waarde	12.50			5.28			4.41			4.19		

Leefklimaat: samenlevingsschaal

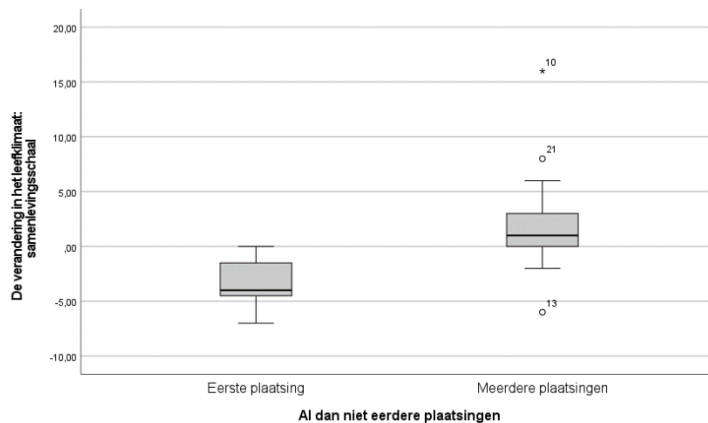
De onafhankelijke t-toetsen laten ook hier een significant verschil in de groepsgemiddelden zien voor de verschillende woonvormen en al dan niet eerdere plaatsingen, in relatie tot de verandering in het leefklimaat op de samenlevingsschaal. De eerste onafhankelijke t-toets toont aan dat de jeugdigen die in de traditionele woonvorm verblijven ($M=-2.10$, $SD=3.67$) gemiddeld significant ($t(28)=-2.36$, $p=.025$) lager scoren dan de jeugdigen in de alternatieve woonvorm ($M=1.75$, $SD=4.45$), zie Figuur 4. Daarnaast blijkt uit de tweede onafhankelijke t-toets dat de jeugdigen die voor het eerst ($M=-3.38$, $SD= 2.26$) werden geplaatst gemiddeld significant ($t(27)=-3.21$, $p=.003$) lager scoren dan de jeugdigen die meerdere plaatsingen hebben meegemaakt ($M=1.95$, $SD= 4.44$), zie Figuur 5. Daarentegen wijkt het groepsgemiddelde van de mannen niet significant ($t(28)=-.44$, $p=.663$) af van dat van de vrouwen.

Figuur 4

Boxplot van verandering in het leefklimaat: samenlevingsschaal voor de verschillende woonvormen

Figuur 5

Boxplot van verandering in het leefklimaat: samenlevingsschaal voor al dan niet eerdere plaatsingen

Om ook voor deze dimensie de beste modelfit te kiezen, is hier gebruikgemaakt van dezelfde vier regressieanalyse-modellen, alleen zijn deze nu gericht op de relatie met de verandering in het leefklimaat: samenlevingsschaal. In Tabel 5 worden de statistieken van de vier regressiemodellen weergegeven.

Het eerste model toont aan dat de woonvorm ($b(se)=3.85(1.63)$, $t(28)=2.36$, $p=.025$) een significante voorspeller is voor de verandering in het leefklimaat op de samenlevingsschaal. Dit betekent dat de voorspelde toename in de verandering van het leefklimaat: samenlevingsschaal 3.15 punten is voor een jeugdige in een alternatieve woonvorm ten opzichte van een jeugdige die in een traditionele woonvorm verblijft (90% $BI= [1.08, 6.63]$).

Het tweede model laat zien dat zowel de woonvorm ($b(se)=3.10(1.57)$, $t(28)=1.97$, $p=.060$) als al dan niet eerdere plaatsingen ($b(se)=4.68(1.64)$, $t(27)=2.86$, $p=.008$) significante voorspellers zijn voor de verandering in het leefklimaat: samenlevingsschaal. Dit houdt in dat de voorspelde toename in de verandering van het leefklimaat op de samenlevingsschaal 3.10 punten is voor een jeugdige die woonachtig is in een alternatieve woonvorm ten opzichte van een jeugdige die in een traditionele woonvorm verblijft (90% $BI= [.41, 5.79]$). Voor het aantal plaatsingen betekent dit dat zodra de jeugdige meerdere plaatsingen heeft meegemaakt, er sprake is van een voorspelde toename van de verandering in het leefklimaat op de samenlevingsschaal van 4.68 punten ten opzichte van een jeugdige die voor het eerst wordt geplaatst (90% $BI= [1.88, 7.47]$). Verder toont dit model aan dat het geslacht ($b(se)=-.19(1.48)$, $t(28)=-.13$, $p=.899$) geen significante voorspeller is voor de verandering in het leefklimaat op de samenlevingsschaal.

Het derde model toont aan dat al dan niet eerder geplaatst zijn ($b(se)=4.56(1.68)$, $t(27)=2.71$, $p=.012$) een significante voorspeller is voor de verandering in het leefklimaat op de samenlevingsschaal. Daarnaast lijken zowel de onderzochte hoofdeffecten woonvorm ($b(se)=2.40(2.18)$, $t(28)=1.10$, $p=.282$) en geslacht ($b(se)=-1.16(2.55)$, $t(28)=-.46$, $p=.653$), als de interactieterm ($b(se)=1.50(3.18)$, $t(28)=.47$, $p=.642$) geen significante voorspellers of effectmodifier te zijn in de relatie tussen de woonvorm en de verandering in het leefklimaat: samenlevingsschaal.

In het vierde model lijken alle onderzochte hoofdeffecten woonvorm ($b(se)=1.75(2.76)$, $t(28)=.63$, $p=.532$), geslacht ($b(se)=-.33(1.51)$, $t(28)=-.22$, $p=.832$) en het al dan niet hebben meegemaakt van eerdere plaatsingen ($b(se)=3.53(2.54)$, $t(27)=1.39$, $p=.177$) geen significante voorspellers te zijn voor de verandering in het leefklimaat: samenlevingsschaal. Verder lijkt de interactieterm ($b(se)= 2.03(3.38)$, $t(27)=.60$, $p=.555$) in de relatie tussen woonvorm en de verandering in het leefklimaat: familieschaal geen significante effectmodifier te zijn.

Het tweede model lijkt de beste modelfit te zijn om de verandering in het leefklimaat op de samenlevingsschaal op basis van de woonvorm, geslacht en het al dan niet eerder meegemaakte plaatsingen te voorspellen. De gestandaardiseerde coëfficiënten tonen dat het al dan niet eerder geplaatst zijn het sterkst gerelateerd is aan de verandering in het leefklimaat op de samenlevingsschaal. Dit model voorspelt een significante verandering op het leefklimaat van de samenlevingsschaal ($F(3,25)=5.01$, $p=.007$, $adjusted R^2=.300$) en verklaart 30% van de variantie. Dit houdt in dat 30% van de variantie in het tweede model wordt verklaard door de variabelen woonvorm, geslacht en al dan niet eerdere plaatsingen.

Tabel 5*Regressiemodellen leefklimaat: samenlevingsschaal*

Variabelen	Model 1			Model 2			Model 3			Model 4		
	<i>b(se)</i>	90% <i>BI</i>	<i>p</i>	<i>b(se)</i>	90% <i>BI</i>	<i>p</i>	<i>b(se)</i>	90% <i>BI</i>	<i>p</i>	<i>b(se)</i>	90% <i>BI</i>	<i>p</i>
Intercept	-2.10 (1.33)	[- 4.37, .17]	.126	-4.83 (1.67)	[- 7.68, - 1.98]	.008	-4.37 (1.95)	[- 7.71, - 1.03]	.035	-4.09 (2.10)	[- 7.67, -.50]	.063
Woonvorm	3.85 (1.63)	[1.08, 6.63]	.025	3.10 (1.57)	[.41, 5.79]	.060	2.40 (2.18)	[- 1.33, 6.13]	.282	1.75 (2.76)	[- 2.98, 6.48]	.532
Geslacht				-.19 (1.48)	[- 2.71, 2.33]	.899	-1.16 (2.55)	[- 5.51, 3.20]	.653	-.33 (1.51)	[- 2.91, 2.26]	.832
Al dan niet eerdere plaatsingen				4.68 (1.64)	[1.88, 7.47]	.008	4.56 (1.68)	[1.68, 7.43]	.012	3.53 (2.54)	[-.81, 7.87]	.177
Interactieterm woonvorm* geslacht							1.50 (3.18)	[- 3.94, 6.93]	.642			
Interactieterm woonvorm* al dan niet eerdere plaatsingen										2.03 (3.38)	[- 3.76, 7.81]	.555
R ² en adj. R ²	.166 en .136			.375 en .300			.381 en .278			.384 en .282		
F-waarde	5.57			5.01			3.69			3.75		

Assumpties

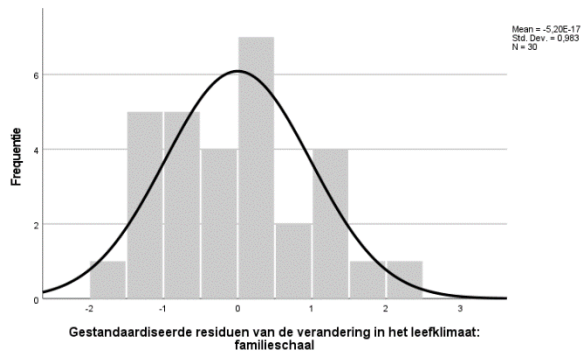
Assumpties model 1 leefklimaat: de familieschaal

Voorafgaand aan het analyseren van het leefklimaat: familieschaal zijn de assumpties gecontroleerd. Aangezien uit de resultaten naar voren komt dat het eerste model de beste modelfit heeft, wordt dit model in dit hoofdstuk uitgelicht. Allereerst is de assumptie van willekeurige onafhankelijke waarnemingen geschonden, doordat de steekproef niet aselekt en willekeurig is uitgevoerd. Er was sprake van een doelgerichte steekproef. Daarnaast hebben de participanten de BIC-S twee keer ingevuld gedurende het zes maanden verblijf.

De normaliteit werd gecontroleerd aan de hand van de gestandaardiseerde residuen in het histogram (zie Figuur 6), die werden afgezet tegen de verandering in het leefklimaat: familieschaal. Hierbij zijn twee dalingen te zien aan weerskanten van het midden. Ondanks de dalingen lijken de residuen redelijk normaal verdeeld, waardoor de assumptie van normaliteit niet is geschonden.

Figuur 6

Histogram voor normaliteit residuen van de verandering in het leefklimaat: familieschaal

Om de assumptie van homoscedasticiteit te controleren, toont Figuur 7 het spreidingsdiagram van de gestandaardiseerde residuen. Hieruit blijkt dat de spreiding van de residuen voor iedere voorspelde waarde niet overal gelijk is, waardoor de assumptie van homoscedasticiteit licht is geschonden.

Figuur 7

Spreidingsdiagram voor homoscedasticiteit van de verandering in het leefklimaat: familieschaal

Daarnaast zijn volgens de Cook's d geen invloedrijke uitbijters gevonden, aangezien de waarde met de meeste invloed kleiner is dan 1.

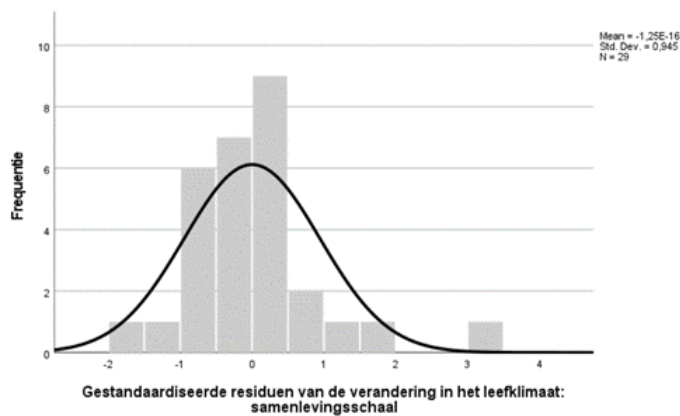
Assumpties model 2 leefklimaat: de samenlevingsschaal

Om het leefklimaat op de samenlevingsschaal te kunnen analyseren, zijn op voorhand eerst de assumpties gecontroleerd. In dit hoofdstuk wordt het tweede model uitgelicht, omdat uit de resultaten naar voren komt dat dit model de beste modelfit heeft. Voor de resultaten bleek dat de assumptie van willekeurige onafhankelijke waarnemingen is geschonden. Ook bij dit model is de steekproef niet aselekt en willekeurig uitgevoerd. Er was namelijk sprake van een doelgerichte steekproef, waarbij de participanten de BIC-S twee keer hebben ingevuld.

Daarnaast bleken de assumpties van normaliteit en homoscedasticiteit geschonden. Om de assumptie van normaliteit te controleren, zijn in Figuur 8 de gestandaardiseerde residuen afgezet tegen de verandering in het leefklimaat op de samenlevingsschaal. Hierbij is aan de rechterkant van het midden in het histogram een dal te zien en een langere staart aan de rechterkant van de verdeling. Dit duidt op een lichte schending van de normaliteit.

Figuur 8

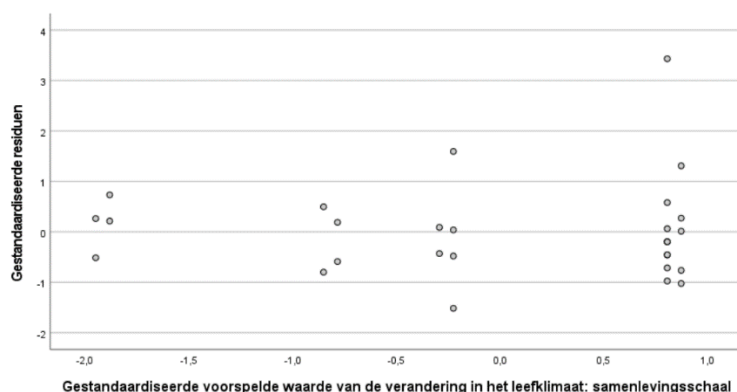
Histogram voor normaliteit residuen van de verandering in het leefklimaat: samenlevingsschaal

De homoscedasticiteit is gecontroleerd met behulp van Figuur 9, het spreidingsdiagram van de gestandaardiseerde residuen. Hieruit blijkt dat voor iedere voorspelde waarde de spreiding van de residuen niet overal gelijk is. Hierdoor is de assumptie van homoscedasticiteit licht geschonden.

Figuur 9

Spreadingsdiagram voor homoscedasticiteit van de verandering in het leefklimaat: samenlevingsschaal

Daarnaast is de assumptie van multicollineariteit niet geschonden, doordat de VIF-waarde van de drie hoofdeffecten niet groter is dan 4. Dit betekent dat geen sterk verband is gevonden tussen de verklarende variabelen, waardoor aangenomen kan worden dat de variabelen van elkaar verschillen. Ook zijn volgens Cook's d geen invloedrijke uitbijters gevonden, aangezien de waarde met de meeste invloed kleiner is dan 1. Echter, gaven de boxplots in Figuren 4 en 5 bij het hoofdstuk bivariate analyses leefklimaat: samenlevingsschaal wel enkele uitbijters aan. Omdat de assumpties van normaliteit en homoscedasticiteit licht werden geschonden, is een sensitiviteitstest uitgevoerd, waarbij de waarschijnlijke invloedrijke uitbijters uit de steekproefpopulatie zijn gehaald. Dit leverde echter geen andere uitkomsten op.

Discussie en conclusie

Belangrijkste bevindingen en de vergelijking met de literatuur

Het doel van dit onderzoek was het vergelijken van de invloed van traditionele en alternatieve woonvormen op de verandering in het leefklimaat van de jeugdigen in de residentiële jeugdhulp, in de eerste zes maanden na plaatsing met behulp van de BIC-S. Daarnaast werd onderzocht in hoeverre het geslacht en al dan niet eerdere plaatsingen van invloed zijn op deze relatie.

De hoofdvraag luidde: *In hoeverre heeft de woonvorm invloed op de verandering in het leefklimaat van de jeugdigen binnen de residentiële jeugdhulp, in de eerste zes maanden na plaatsing?* Een van de belangrijkste bevindingen van het onderzoek is dat het leefklimaat in de alternatieve woonvormen door de jeugdigen positiever lijkt te worden beoordeeld door

een toename in de verandering van het leefklimaat: familieschaal en samenlevingsschaal. De woonvorm lijkt dus van invloed te zijn op het beoordelen van de verandering in het leefklimaat op beide schalen. Deze bevindingen komen overeen met de vooropgestelde verwachtingen en de aanwijzingen uit eerder onderzoek (Leipoldt et al., 2019; Van Schie et al., 2020).

Deze overeenkomst kan mede verklaard worden door de werkzame elementen van de alternatieve woonvoorzieningen en de basisvoorwaarden die daar worden geboden. Deze kenmerken zijn gebaseerd op de gedachte dat de alternatieve woonvoorzieningen gericht zijn op het creëren van een toekomstperspectief en het bieden van een meer relatie- en ontwikkelingsgericht klimaat, door het bieden van een langdurig verblijf, kleinere leef- en behandelgroepen, veiligheid, stabiliteit, continuïteit. Deze factoren worden namelijk als essentieel beschouwd voor het ervaren van een positief leefklimaat (Bastiaanssen et al., 2019; Nijhof et al., 2020; Visscher et al., 2022). Voor de traditionele leef- en behandelgroepen blijkt dit echter een grote uitdaging te zijn (Bastiaanssen et al., 2019; Nijhof et al., 2020). De jeugdigen in de traditionele leef- en behandelgroepen kampen met veel overplaatsingen vanwege hun complexe problematiek, wat leidt tot perspectiefloosheid en een verminderde stabiliteit (Bastiaanssen et al., 2019; Visscher et al., 2022). Daarnaast spelen de pedagogische medewerkers op de groepen een belangrijke rol in het welbevinden van de jeugdigen en het ervaren van continuïteit, door fysiek aanwezig te zijn en een vertrouwensrelatie op te bouwen met de jeugdigen (Bartelink et al., 2023; Bastiaanssen et al., 2019; Nijhof et al., 2020). Wanneer deze werkzame elementen afwezig zijn, heeft dit een negatieve invloed op zowel de ontwikkeling van de jeugdige als het ervaren van een positief leefklimaat in de leef- en behandelgroepen. Het inzetten op het creëren van een toekomstperspectief en het bieden van een meer relatie- en ontwikkelingsgericht klimaat in de alternatieve woonvoorzieningen lijkt daarom beter aan te sluiten bij de complexe problematiek die de jeugdigen in de residentiële jeugdhulp ervaren (Bastiaanssen et al., 2019).

Uit het onderzoek van Leipoldt en collega's (2022) blijkt dat in Noorwegen, daarentegen geen bewijs gevonden is dat de jeugdigen in de kleinschaligere familiegerichte leef- en behandelgroepen het leefklimaat als positiever beoordelen dan de jeugdigen die in de grootschalige leef- en behandelgroepen verblijven. De oorzaak hiervan lijkt te liggen bij meerdere factoren van de grootschalige leef- en behandelgroepen (Leipoldt et al., 2022). Ondanks dat deze kleinschaligere familiegerichte vorm van jeugdhulp niet helemaal overeenkomt met de alternatieve residentiële jeugdhulp in Nederland, ligt deze manier van hulp wel het dichtst bij de alternatieve woonvoorzieningen. Dit onderzoek benadrukt het

belang van een leef- en behandelgroep, die een langdurig verblijf, kleinere leef- en behandelgroepen, veiligheid, stabiliteit, continuïteit, het creëren van een toekomstperspectief en het bieden van een meer relatie- en ontwikkelingsgericht klimaat centraal stelt.

De eerste deelvraag luidde: *In hoeverre heeft het geslacht van de jeugdigen invloed op de relatie tussen de woonvorm en de verandering in het leefklimaat binnen de residentiële jeugdhulp?* Om deze deelvraag te beantwoorden, kan op basis van de onderzoeksresultaten worden gesteld dat een andere belangrijke bevinding is dat het geslacht geen invloed heeft op de relatie tussen de woonvorm en de verandering in het leefklimaat: familieschaal en samenlevingsschaal. Uit dit onderzoek blijkt dus dat het zijn van een man of vrouw geen invloed heeft op de relatie tussen de verschillende woonvormen en het daarbinnen anders beoordelen van de verandering in het leefklimaat: familieschaal en op de samenlevingsschaal.

Uit eerder onderzoek lijkt daarentegen naar voren te komen dat mannen en vrouwen verschillen in hun perceptie op het leefklimaat. Een mogelijke verklaring hiervoor kan zijn dat mannen het leefklimaat als positiever lijken te beoordelen dan vrouwen, omdat vrouwen gevoeliger lijken te zijn voor de sfeer op de leef- en behandelgroepen (Sonderman et al., 2014). Het ervaren van een positief leefklimaat wordt door vrouwen namelijk beïnvloed door hun gevoel van veiligheid, de sfeer, de ontwikkelingsmogelijkheden en de vertrouwensrelaties met de pedagogische medewerkers en leeftijdsgenoten op de leef- en behandelgroep (De Lange et al., 2017; Cantora et al., 2014; Sonderman et al., 2014; Sonderman et al., 2020). In de verschillende leef- en behandelgroepen is de relationele agressie onder leeftijdsgenoten vaak de reden voor een verminderde sfeer (Sonderman et al., 2014). Om die reden is een goede onderlinge band tussen de jeugdigen en de pedagogische medewerkers van belang, waarbij voor het ervaren van continuïteit en stabiliteit geen sprake dient te zijn van over- en doorplaatsingen (Visscher et al., 2022). Uit ander onderzoek lijkt dan ook naar voren te komen dat zodra aan deze werkzame elementen, kenmerkend voor alternatieve woonvoorzieningen, kan worden voldaan, vrouwen het leefklimaat als positiever lijken te ervaren dan mannen in de residentiële jeugdhulp (Sonderman et al., 2020).

Ten slotte, luidde de tweede deelvraag: *In hoeverre heeft een al dan niet eerdere plaatsing van de jeugdigen invloed op de relatie tussen de woonvorm en de verandering in het leefklimaat binnen de residentiële jeugdhulp?* Om deze deelvraag te beantwoorden, kan op basis van de onderzoeksresultaten worden gesteld dat er een derde belangrijke bevinding is gedaan, waarbij al dan niet eerdere plaatsingen geen invloed lijkt te hebben op de relatie

tussen de woonvorm en de verandering in het leefklimaat: familieschaal en samenlevingsschaal. Uit dit onderzoek is gebleken dat het hebben van een eerste plaatsing of het hebben meegemaakt van meerdere plaatsingen geen invloed heeft op de relatie tussen de woonvorm en de verandering in het leefklimaat: familieschaal en samenlevingsschaal.

Zowel uit de literatuur als uit de onderzoeksresultaten komen geen significante aantoonbare verbanden naar voren, waardoor aangenomen kan worden dat ‘al dan niet eerdere plaatsingen’ geen invloed heeft op de relatie tussen de woonvorm en de verandering in het leefklimaat. Uit de onderzoeksresultaten komt echter wel een relatie naar voren tussen al dan niet eerdere plaatsingen en de verandering in het leefklimaat op de samenlevingsschaal. De jeugdigen die voor het eerst werden geplaatst, lijken de verandering in het leefklimaat als minder positief te beoordelen dan de jeugdigen die meerdere plaatsingen hebben meegemaakt.

Een verklaring hiervoor kan zijn dat een uithuisplaatsing een ingrijpende (traumatische) gebeurtenis is, waarbij de jeugdigen tegenstrijdige gevoelens kunnen hebben naar de eigen ouders, verzorgers en omgeving (Bartelink et al., 2023; Bastiaanssen et al., 2019). De jeugdigen moeten bij een uithuisplaatsing afstand nemen van hun vertrouwde omgeving, waardoor ze in een loyaliteitsconflict terecht komen en zij het gevoel hebben te moeten kiezen tussen de primaire loyaliteit naar hun ouders en de verworven loyaliteit naar de betrokken pedagogische medewerkers van de leef- en behandelgroepen (Ducommun-Nagy, 2008). Het brengt veel verdriet en boosheid met zich mee, wanneer een jeugdige zich in deze situatie bevindt. De jeugdige zal dan een manier proberen te vinden om loyaal te blijven aan de ouders of verzorgers en de omgeving (Onderwaater, 2018). Dit verklaart mogelijk dat de jeugdigen die voor het eerst in de residentiële jeugdhulp worden geplaatst, het leefklimaat op de samenlevingsschaal als minder positief beoordelen dan de jeugdigen die meerdere plaatsingen hebben meegemaakt.

Sterke kanten en beperkingen

Een sterk punt van dit onderzoek is dat het gericht is op de uitbreiding van de bestaande literatuur. De resultaten geven inzicht in de relatie tussen de traditionele en alternatieve woonvormen en de verandering in het leefklimaat, gemeten met behulp van de BIC-S. Dit draagt bij aan de toenemende maatschappelijke aandacht voor het afbouwen van de gesloten residentiële jeugdhulp. Daarnaast is gebruikgemaakt van een betrouwbare en valide bevonden zelfrapportagevragenlijst (Zijlstra et al., 2023). Tevens is de verklaarde variantie van beide regressiemodellen niet hoog, waardoor mogelijk ook andere factoren een

rol spelen bij de verandering in het leefklimaat op de beide schalen, zoals bijvoorbeeld de leeftijd, een gedwongen of vrijwillige plaatsing, de sociaaleconomische status, gedragsproblemen of de mate van behandeling.

Dit onderzoek kent echter ook enkele beperkingen. Zo had de dimensie het leefklimaat: familieschaal bij de meting bij aanvang van de hulp (T0) betrekking op twee verschillende opvoedingsomgevingen, namelijk het gezin en de betrokken pedagogische medewerkers.

Op basis van twee studies kan worden geïndiceerd dat de BIC-S voldoet aan de inhouds-, construct- en convergente validiteit (Ten Brummelaar et al., 2014; Zijlstra et al., 2023). Echter, is bij het onderzoek van Zijlstra en collega's (2023) gerefereerd naar de gezinssituatie en zijn jeugdigen die verblijven op een leef- en behandelgroep uitgesloten, waardoor het voldoen aan deze vormen van validiteit niet met volledige zekerheid is te zeggen voor dit onderzoek. Daarentegen lijken op basis van eerder onderzoek naar de BIC-Q (een variant van de BIC-S die alleen kan worden ingevuld door professionals) aanwijzingen te zijn dat alle opvoedingsomstandigheden als relevant kunnen worden gezien (Zijlstra, 2012). Dit maakt aannemelijk dat de betrokken pedagogische medewerkers voor de BIC-S ook als een opvoedingsomgeving gezien mogen worden.

Daarnaast is de externe validiteit niet volledig gewaarborgd, doordat het aantal participanten van dit onderzoek beperkt ($N=30$) is en zich meer participanten bevinden in de alternatieve woonvorm. De participanten zijn met behulp van een doelgerichte steekproef geselecteerd en hebben twee keer de BIC-S ingevuld, wat inhoudt dat de assumptie van willekeurige onafhankelijke waarnemingen is geschonden. Hierdoor dienen de uitkomsten van dit onderzoek met enige voorzichtigheid geïnterpreteerd te worden. Daarnaast zijn de resultaten naar alle waarschijnlijkheid niet representatief voor alle jeugdigen in de residentiële jeugdhulp, waardoor de onderzoeksresultaten niet gegeneraliseerd kunnen worden.

Bovendien is de statistische conclusie validiteit niet gewaarborgd, doordat de assumptie van homoscedasticiteit licht geschonden is voor de dimensie van de verandering in het leefklimaat: familieschaal. Daarnaast zijn de assumpties van normaliteit en homoscedasticiteit licht geschonden voor de dimensie van de verandering in het leefklimaat op de samenlevingsschaal. Waarna een sensitiviteitstest is uitgevoerd, waarbij de invloedrijke uitbijters zijn verwijderd. Echter, dit leverde geen andere resultaten op. Daarom is gekozen om de invloedrijke uitbijters niet te verwijderen uit de steekproefpopulatie. Om deze redenen kunnen onzuivere schattingen uitgevoerd zijn, waardoor ook hier de

betrouwbaarheidsintervallen en toetsen met enige voorzichtigheid geïnterpreteerd dienen te worden bij het trekken van conclusies.

Aanbevelingen

Het huidige onderzoek suggereert dat de jeugdigen die in alternatieve woonvormen verblijven, het leefklimaat in de residentiële jeugdhulp als positiever beoordelen. Dit maakt het interessant om de relatie tussen de woonvormen en de verandering in het leefklimaat verder te onderzoeken met de BIC-S. Echter, de BIC-S is gericht op de gezinssituatie, met bijvoorbeeld de vraag zoals 'Ik vind de interesse van mijn ouders in wat ik belangrijk vind ...', en niet op een setting waarbij de pedagogische medewerkers op de leef- en behandelgroepen worden gezien als de opvoeders. Dit komt omdat deze jeugdigen niet zijn geïncorporeerd in het onderzoek van Zijlstra en collega's (2023) naar de psychometrische eigenschappen van de BIC-S. Het vervolgonderzoek kan zich daarom onder andere erop richten om uithuisgeplaatste jeugdigen te includeren in het psychometrisch onderzoek, waardoor het gebruik van de BIC-S in andere omgevingssituaties dan in de gezinssituatie gevalideerd kan worden.

Daarnaast zijn in dit onderzoek een summier aantal participanten en woonvormen geïncorporeerd. Het vervolgonderzoek kan zich richten op een grotere steekproef, waardoor de mate van generaliseerbaarheid van de onderzoeksresultaten kan worden vergroot. Tot slot kunnen op basis van dit onderzoek enkele aanbevelingen geformuleerd worden voor de praktijk. Zo kan op basis van de onderzoeksresultaten gesuggereerd worden dat de werkzame elementen van de alternatieve woonvoorzieningen een positieve invloed hebben op de verandering in het leefklimaat in vergelijking met de traditionele leef- en behandelgroepen. Derhalve dienen de alternatieve vormen van de residentiële jeugdhulp gestimuleerd te worden, zodat de traditionele leef- en behandelgroepen verder kunnen worden afgebouwd. Daarnaast is het van belang om te investeren in een kwaliteitsverbetering en in de professionalisering van de alternatieve residentiële jeugdhulp, om op deze manier te voorkomen dat de ontwikkeling en het welzijn van de jeugdigen wederom nadelig wordt beïnvloed (Leipoldt et al., 2022; Strijbosch et al., 2014). Tevens kan hiermee onherroepelijke ontwikkelingsschade op de lange termijn worden voorkomen, door de knelpunten in de residentiële jeugdhulp aan te pakken, zoals een hoge werkdruk en financiële en personele tekorten (Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd, 2021; Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd et al., 2022; Sociaal-Economische Raad, 2021; Zijlstra, 2012).

Conclusie

Concluderend kan worden gesteld dat de jeugdigen de verandering in het leefklimaat van de verschillende woonvormen van de residentiële jeugdhulp verschillend ervaren. Zo ervaren de jeugdigen de verandering in het leefklimaat in de alternatieve woonvormen als positiever. Op basis van het huidig onderzoek kan gesuggereerd worden dat werkzame elementen, zoals een langdurig verblijf, kleinere leef- en behandelgroepen, veiligheid, stabiliteit, continuïteit, het creëren van een toekomstperspectief en het bieden van een meer relatie- en ontwikkelingsgericht klimaat van belang zijn om een positiever leefklimaat te ervaren. Daarnaast ervaren de jeugdigen die meerdere plaatsingen hebben meegemaakt ook een verschil ten opzichte van de jeugdigen met een eerste plaatsing wat betreft de verandering in het leefklimaat op de samenlevingsschaal. De jeugdigen die meerdere plaatsingen hebben meegemaakt ervaren de verandering in het leefklimaat als positiever.

Literatuurlijst

- Bartelink, C., Kooymans, E., Mourits, E., & van der Veldt, M. (2023). Richtlijn Uithuisplaatsing en terugplaatsing voor jeugdhulp en jeugdbescherming. *Richtlijnen jeugdhulp en jeugdbescherming*. https://richtlijnenjeugdhulp.nl/wp-content/uploads/2023/06/Richtlijn-Uithuisplaatsing_Richtlijn-V4-2023_19-juni.pdf
- Bastiaanssen, I., Kerkhof, L., Addink, A., & Nederlands Jeugdinstituut. (2019). Speerpunten voor residentiële jeugdhulp: Verbindend werken met kinderen en gezinnen. *Nederlands Jeugdinstituut*. <https://www.nji.nl/sites/default/files/2021-05/Speerpuntenagenda-uitgebreide-versie.pdf>
- Bastiaanssen, I., Kroes, G., Nijhof, K. S., Delsing, M. J. M. H., Engels, R. C. M. E., & Veerman, J. W. (2012). Measuring Group Care Worker Interventions in Residential Youth Care. *Child & youth care forum*, 41(5), 447–460. <https://doi.org/10.1007/s10566-012-9176-8>
- Cantora, A., Mellow, J., & Schlager, M. D. (2014). What about nonprogrammatic factors? Women's perceptions of staff and resident relationships in a community corrections setting. *Journal of Offender Rehabilitation*, 53(1), 35–56. <https://doi.org/10.1080/10509674.2013.861315>
- CBS. (2023). *Kerncijfers over jeugdzorg*. <https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/85099NED/table?ts=1678979988012>

- De Lange, M., Addink, M., Haspels, M., & Geurts, E. (2017). *Richtlijn residentiële jeugdhulp voor jeugdhulp en jeugdbescherming*. Nederlands Jeugdinstituut.
<https://richtlijnenjeugdhulp.nl/wp-content/uploads/2015/09/Onderbouwing.pdf>
- De Kinderombudsman. (2018). *Als je het ons vraagt: Kinderrechtentour 2018*.
<https://www.kinderombudsman.nl/system/files/publications/2021-/Rapport%20Als%20je%20het%20ons%20vraagt.pdf>
- Ducommun-Nagy, C., & Michielsen, M. (2008). *Van onzichtbare naar bevrijdende loyaliteit*.
- Eltink, E., Hoeve, J. T., De Jongh, T., Van der Helm, G. H. P., Wissink, I. B., & Stams, G. J. J. M. (2018). Stability and Change of Adolescents' Aggressive Behavior in Residential Youth Care. *Child & youth care forum*, 47(2), 199–217.
<https://doi.org/10.1007/s10566-017-9425-y>
- Frensch, K., & Cameron, G. (2002). Treatment of choice or a last resort? A review of residential mental health placements for children and youth. *Child & Youth Care Forum*, 31(5), 307–339. <https://doi.org/10.1023/a:1016826627406>
- Griffith, A. K., Ingram, S. D., Barth, R. P., Trout, A. L., Hurley, K. D., Thompson, R. W., & Epstein, M. P. (2009). The Family Characteristics of Youth Entering a Residential Care Program. *Residential Treatment for Children & Youth*, 26(2), 135–150.
<https://doi.org/10.1080/08865710902914283>
- Harder, A. (2018). Residential Care and Cure: Achieving Enduring Behavior Change with Youth by Using a Self-determination, Common Factors and Motivational Interviewing Approach. *Residential Treatment for Children & Youth*, 35(4), 317–335.
<https://doi.org/10.1080/0886571x.2018.1460006>
- Heiner, J., & Bartels, A. A. J. (1989). Jeugdstrafrecht en het belang van kind: Het belang van het kind nader omschreven. *Tijdschrift Voor Familie & Jeugdrecht*, 3(11), 59–67.
- Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd. (2021). Kwetsbare kinderen onvoldoende beschermd: Landelijk rapport 2021 vervolgtoezicht. *Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd*.
<https://www.igj.nl/binaries/igj/documenten/rapporten/2021/07/05/kwetsbarekinderen-onvoldoende-beschermd-landelijk-rapport-2021-vervolgtoezicht/Kwetsbarekinderen-onvoldoende-beschermd-Landelijk-rapport-2021-Vervolgtoezicht.pdf>
- Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd, Kinderombudsman, Nationale Ombudsman, Nederlandse Zorgautoriteit, & Raad voor Volksgezondheid & Samenleving. (2022). Samen verder: Kinderen en gezinnen met complexe problemen samen verder helpen. *Kinderombudsman*. <https://www.kinderombudsman.nl/system/files/publications/2022-Publicatie%20aanmaken/2022-01-03-Samen-verder-vervolg rapportage-def.pdf>

- Knorth, E. J., & Harder, A. (2022). Residential Care for Children and Youth in the Netherlands. In *Oxford University Press eBooks* (pp. 193-C14.P83).
<https://doi.org/10.1093/oso/9780197644300.003.0014>
- Leipoldt, J. D. (2021). Give me the environment that I need: the importance of social climate for the well-being of adolescents in therapeutic residential youth care. *Thesis University of Groningen*. <https://doi.org/10.33612/diss.183547001>
- Leipoldt, J. D., Harder, A., Kayed, N. S., Grietens, H., & Rimehaug, T. (2019). Determinants and outcomes of social climate in therapeutic residential youth care: A systematic review. *Children and Youth Services Review, 99*, 429–440.
<https://doi.org/10.1016/j.chilyouth.2019.02.010>
- Leipoldt, J. D., Harder, A., Kayed, N. S., Grietens, H., & Rimehaug, T. (2022). The interplay of youth and care characteristics with a positive social climate in therapeutic residential youth care. *Children and Youth Services Review, 134*, 106348.
<https://doi.org/10.1016/j.chilyouth.2021.106348>
- Leipoldt, J. D., Harder, A., Kayed, N. S., Knorth, E. J., & Rimehaug, T. (2022). The mediating role of social climate in the association of youth and residential service characteristics and quality of life. *American Journal of Orthopsychiatry*.
<https://doi.org/10.1037/ort0000598>
- Leloux-Opmeer, H., Kuiper, C. H., Swaab, H., & Scholte, E. (2016). Characteristics of Children in Foster Care, Family-Style Group Care, and Residential Care: A Scoping Review. *Journal of Child and Family Studies, 25*(8), 2357–2371.
<https://doi.org/10.1007/s10826-016-0418-5>
- Nijhof, K. S., Laninga-Wijnen, L., Mulder, E., Van Domburgh, L., Popma, A., & Konijn, C. (2020). Kleinschalige groepen binnen de jeugdhulp: een eerste verkenning. *Kind En Adolescent, 41*(2), 187–204. <https://doi.org/10.1007/s12453-020-00236-6>
- Onderwaater, A. (2018). *De onverbrekelijke band: inleiding en ontwikkelingen in de contextuele therapie van Nagy*.
- Riemersma, Y., Zijlstra, E., Post, W., Harder, A., & Kalverboer, M. (z.d.). Onderzoek naar de uitkomsten van alternatieve vormen van residentiële jeugdhulp. *Onderzoeksplan*. Rijksuniversiteit Groningen.
- Sonderman, J., Van der Helm, P., Gutterwijk, R., Stams, G.J. (2014). Leefklimaat voor meisjes in de gesloten en Justitiële jeugdinrichtingen. In Nijhof, K. & Engels, R. (red) Meisjes in zorg: signalering, preventie en behandeling, 131-142. Amsterdam: SWP.

- Sonderman, J., Van Der Helm, G. H. P., Kuiper, C. H., Roest, J., Van De Mheen, D., & Stams, G. J. J. M. (2020). Differences between boys and girls in perceived group climate in residential youth care. *Children and Youth Services Review, 120*, 105628. <https://doi.org/10.1016/j.chilyouth.2020.105628>
- Sociaal-Economische Raad. (2021). Jeugdzorg: van systemen naar mensen: Tien aanbevelingen voor de korte termijn. *Sociaal-Economische Raad*. <https://www.ser.nl//media/ser/downloads/adviezen/2021/van-systemen-naar-mensen.pdf>
- Stams, G. J. J. M., & Van der Helm, P. (2017). What Works in Residential Programs for Aggressive and Violent Youth? *The Wiley Handbook of Violence and Aggression*, 1–12. <https://doi.org/10.1002/9781119057574.whbva116>
- Strijbosch, E. L. L., Van der Helm, G. H. P., Van Brandenburg, M., Mecking, M., Wissink, I. B., & Stams, G. J. J. M. (2014). Children in Residential Care. *Research on Social Work Practice, 24*(4), 462–469. <https://doi.org/10.1177/1049731513510045>
- Ten Brummelaar, M. T., Kalverboer, M., Harder, A., Post, W. S., Zijlstra, A., & Knorth, E. J. (2014). The Best Interest of the Child Self-Report Questionnaire (BIC-S): Results of a Participatory Development Process. *Child Indicators Research, 7*(3), 569–588. <https://doi.org/10.1007/s12187-013-9225-3>
- United Nations. (1989). *Convention on the Rights of the Child*. <https://www2.ohchr.org/english/law/pdf/crc.pdf>
- Van Os, C., Mellema, R., & Zijlstra, E. (2022). Best Interests of the Child-assessments: Informatie over de methodiek en kwaliteit van de BIC-assessments als deskundigenrapport in het migratierecht. Rijksuniversiteit Groningen. <https://www.rug.nl/research/study-centre-for-children-migration-andlaw/orthopedagogical-diagnostic-tests/bic-handreiking-info.pdf>
- Van Schie, L., Mulder, E., Nijhof, K., Van Domburgh, L., Harder, A., Konijn, C., Kolkman, J., Kranenburg, M., Lekkerkerker, L., & Popma, A. (2020) *Kleine groepen bij grote problemen: kleinschalige voorzieningen als alternatief voor gesloten jeugdhulp*. https://projecten.zonmw.nl/sites/zonmw/files/typo3-migrated-files/Eindrapportage_ZonMw_kleine_groepen_bij_grote_problemen.pdf
- Visscher, L., Holwerda, A., & Labun, A. (2022). Zo thuis en gewoon mogelijk leven: Een onderzoek naar werkzame elementen van kleinschalige woonvoorzieningen voor jongeren. *Kenniswerkplaats Jeugd Friesland*. <https://awtjf.nl/wp->

content/uploads/2022/10/Eindrapport-onderzoek-
kleinschaligewoonvoorzieningen_DEF.pdf

- Zijlstra, A. E. (2012). *In the Best Interest of the Child?: A Study Into a Decision-support Tool Validating Asylum-seeking Children's Rights from a Behavioural Scientific Perspective.*
- Zijlstra, A. E., Post, W. J., Hopman, M., De Jong, A., & Kalverboer, M. E. (2023). The Best Interests of The Child Self-Report (BIC-S): Psychometric Properties of the Adapted Version of the BIC-S used as a Monitoring Instrument to Measure the Quality of The Children's Rearing Environment From a Children's Rights Perspective. *Child Indicators Research*. <https://doi.org/10.1007/s12187-023-10010-8>